

RO Orasmaa Tuuli(MMM)

21.05.2019

Viite

Asia

Epävirallinen maatalousministerikokous 3.-4.6.2019

Epävirallisen maatalousministerikokouksen aiheena on ”**Tutkimus maataloudessa ja biotaloudessa – Synergioiden rakentaminen**” ja kokouksessa Suomea edustaa maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä. Puheenjohtajamaa on laatinut asiasta tausta-asiakirjan, joka sisältää kaksi kysymystä ministereille keskustelun tueksi.

Suomi näkee, että maataloussektorilla on paljon annettavaa biotalouden edistämisessä ja YMP:n uusi toimeenpanomalli mahdollistaa biotaloutta tukevien toimenpiteiden suuntaamisen jäsenmaiden tarpeiden mukaan. I pilarin osalta esimerkiksi non food –kasvien lisääminen tuotantosidonnaisten tulotukien tukikelpoisuuden alaisuuteen voi kannustaa näiden tuotantomuotojen innovaatio- ja tutkimustoimintaan. II pilarissa biotalouden kehittämiseen liittyvät vahvasti mm. luonnonmukainen viljely sekä maaseudun yritystoiminnan tukeminen.

Suomi korostaa, että biotaloutta on katsottava maaseudulla myös laajemmin kuin vain maatalousalan näkökulmasta. YMP:n tulee mahdollistaa kehittämisvälineitä erityisesti maaseudun mikro- ja pienyrityksille, jotka tekevät biotalouden innovointia käytännön tasolla.

Biotalousinnovaatiot ja uudet liiketoiminnot edellyttävät maailmanluokan osaamista, tutkimusta ja tuotekehitystä ja näiden viemistä käytäntöön. Suomi painottaa yhteistyön merkitystä tutkimustiedon käyttöönotossa. Maatalouden ja maanviljelijöiden osallistumista biotalouteen voidaan kannustaa esimerkiksi toimenpiteillä, jotka auttavat kehittämään paikallisiin olosuhteisiin soveltuvia teknologioita, luomaan erilaisia kokeilu ympäristöjä tai parantamaan biotalouden tunnettuutta mm. neuvonnalla. Neuvojen toimintaa sekä viestinnällisiä ja pedagogisia valmiuksia kehittämällä voidaan saada yhä enemmän viljelijöitä soveltamaan uutta tietoa.

Suomi korostaa, että YMP:n tulee osaltaan tukea lisäksi EU:n biotalousstrategian toimeenpanoa ja metsätaloustoimenpiteet sekä bioenergiaan liittyvät toimet on pidettävä vahvasti mukana YMP:n keinovalikoimassa.

Asialista:

EPÄVIRALLINEN MAATALOUSMINISTERIKOKOUS BUKARESTISSA 3.-4.6.2019

Kokouksen aiheena on ”Tutkimus maataloudessa ja biotaloudessa – Synergioiden rakentaminen”.
Perusmuistio alkaa muistiokoosteen sivulta 3.

RO Orasmaa Tuuli(MMM), Järvinen 17.05.2019
Joel(MMM)

Asia

Epävirallinen maatalousministerikokous, Bukarest, 3.-4.6.2019 Tutkimus maataloudessa ja biotaloudessa - Synergioiden rakentaminen

Kokous

Epävirallinen maatalousministerikokous 03.06.2019 - 04.06.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Epävirallinen maatalousministerikokous Romaniassa 3.-4.6.2019 käy keskustelun aiheesta ”Tutkimus maataloudessa ja biotaloudessa – Synergioiden rakentaminen”.

Suomen kanta

Puheenjohtajamaa Romania on esittänyt tausta-asiakirjassaan kaksi kysymystä kokouksessa käytävän keskustelun pohjaksi.

1. *Ottaen huomioon lisääntynyt joustavuus uuden yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) strategisessa suunnittelussa, missä määrin olisi mahdollista kohdentaa paremmin biotalouteen liittyviä tukitoimia molemmissa pilareissa?
Miten mielestänne voitaisiin varmistaa politiikan parempi suuntaaminen, jotta uudesta maatalouden liiketoimintamallista tulisi elinkelpoisempi, erityisesti biotalouden saralla?*

Maataloussektorilla on paljon annettavaa biotalouden edistämisessä. Maatalouden ja maaseudun elinkeinojen tuottamat palvelut voivat tarjota ratkaisuja koko yhteiskunnalle tärkeissä kestävyyskysymyksissä ja maatalouteen, metsiin, kalavaroihin ja vesivaroihin sekä ekosysteemipalveluihin pohjautuva biotalous tarjoaa mahdollisuuksia kestäväan talouskasvuun. Maaseudun biopohjaisten ratkaisujen edistämisessä nähdään keskeisenä keinona paikallisiin olosuhteisiin soveltuvien, pienimuotoisten ja toistettavien teknologisten ratkaisujen löytäminen. Tämän lisäksi tarvitaan alueellisen tason toimia, joiden tulee ulottua myös monipuolisesti muille toimialoille.

Uusi toimeenpanomalli mahdollistaa YMP:n toimenpiteiden suuntaamisen jäsenmaiden tarpeiden mukaan, mikä tukee maatalouden liiketoimintamallien kehittämistä. Suomi toivoo, että YMP:n toimenpiteillä voitaisiin parantaa alkutuottajan asemaa biotalouden arvoketjussa raaka-aineen tuottajasta myös sen jalostajaksi. Biotatalouden tunnetuksi

tekemistä sekä neuvontapalveluja tulee edelleen lisätä, jotta biotaloustuotteiden ja – palveluiden markkinat saadaan kehittymään. Tämä voi osaltaan vahvistaa alkutuottajan roolia koko biotalouden arvoketjussa.

Pilarissa I komissio on laajentanut tuotantosidonnaisen tulotuen tukikelpoisten listaa niiden non-food kasvien osalta, joilla on potentiaalia korvata fossiilisia materiaaleja (biotalous). Lisäys kannustaa jäsenmaita lisäämään non food –kasvien innovaatio- ja tutkimustoimintaa, joka tukee olennaisella tavalla sektorin kehitystä. Onkin tärkeää, että non-food –kasvien tutkimus- sekä innovaatiotoimenpiteisiin olisi mahdollista kohdentaa määrärahoja esimerkiksi YMP:n II pilarin tai Horisontti Eurooppa – ohjelman kautta. I pilarin tukitoimenpiteiden suhteen Suomi pitää hyvänä annettua liikkumavaraa, jotta toimenpiteet soveltuvat jäsenmaiden erilaisiin tuotanto-olosuhteisiin.

Pilarin II toimenpiteissä biotalous on vahvasti mukana luonnonmukaisen tuotannon tukemisessa, joka toimii pitkälti kiertotalouden pohjalta. Lannan ja muiden orgaanisten aineiden tehostettu hyödyntäminen ovat tästä esimerkkejä. II pilarin kautta voidaan kohdentaa tukea myös maaseudun yrityksille, joille biotalous tarjoaa uusia toimintamahdollisuuksia.

Biotalouden liiketoimintamalleja kehitetään erityisesti maaseutualueiden pk-yrityksissä, jotka toimivat vuorovaikutuksessa maatilojen kanssa. Biotaloutta on katsottava maaseudulla kuitenkin laajemmin kuin vain maatalousalan näkökulmasta. YMP:n tulee mahdollistaa kehittämisvälineitä erityisesti mikro- ja pienyrityksille, jotka tekevät biotalouden innovointia käytännön tasolla, eivätkä pysty osallistumaan esimerkiksi Horisontti Eurooppa –toimenpiteisiin tai eivät hyödy muiden rahastojen tuesta. Koko biotalouden edistämiseksi investointien ja uusien yritysten tukemisen lisäksi tarvitaan mahdollisuus myös olemassa olevien maaseudun yritysten kehittämiseen, jotta biotalouden tuotteita ja palveluita voidaan innovoida ja kehittää ja näin tukea maaseudun elinvoimaisuutta.

YMP:n tulee osaltaan tukea lisäksi EU:n biotalousstrategian toimeenpanoa ja metsätaloustoimenpiteet sekä bioenergiaan liittyvät toimet on pidettävä vahvasti mukana YMP:n keinovalikoimassa. Kansallista liikkumavaraa toimien suunnittelussa ja toteutuksessa on kuitenkin jätettävä riittävästi, jotta toimenpiteet soveltuvat eri jäsenmaiden tuotanto-olosuhteisiin ja tukevat kansallisten biotalousstrategioiden toteuttamista. Varhaisessa vaiheessa tehty kansallinen biotalousstrategia edesauttaa biotalouden vahvistamisessa ja leviämisessä ja biotalouden kansallinen vahvistaminen edellyttää myös hallinnonalojen välistä hyvää verkostoitumista ja yhdessä tekemistä.

2. Mitä voitaisiin tehdä kannustamaan ei vain maatalouden osallistumista biotalouteen, mutta myös lisätä maanviljelijöiden halua hyödyntää innovaatioita ja tutkimusta?

Biotalouden innovaatiot ja uudet liiketoiminnot edellyttävät maailmanluokan osaamista, tutkimusta ja tuotekehitystä. Rahoitusta ja investointeja tulee suunnata edelleen perustutkimukseen, mutta enenevässä määrin myös soveltavaan tutkimukseen ja kehittämiseen sekä markkinoita lähellä olevaan innovaatiotoimintaan.

Biotaloudessa ei voida tuottaa kilpailukykyisiä ratkaisuja ilman, että yhdistetään useita aloja, osaamisalueita ja erilaisia toimijoita. Poliittikkatoimien ja tutkimuksen tulee edesauttaa uusien kumppanuuksien syntyä sekä tukea uusien kestävien ja älykkäiden

teknologioiden ja innovaatioiden kehittymistä sekä integroitujen ratkaisujen käyttöönottoa.

Maatalouden ja maanviljelijöiden osallistumista biotalouteen voidaan kannustaa esimerkiksi toimenpiteillä, jotka täyttävät tutkimustiedon ja markkinoiden välille jäävää aukkoa ja auttavat kehittämään paikallisiin olosuhteisiin soveltuvia teknologioita, luomaan erilaisia kokeiluympäristöjä tai parantamaan biotalouden tunnettua mm. neuvonnalla. Monet YMP-strategiasuunnitelman tukitoimet kuten koulutus, neuvonta ja monipuolinen innovaatioihin, uudistamiseen, pilotointiin ja kokeiluihin kannustava yhteistyötoimenpide mahdollistavat uudenlaista ajattelua ja toimialojen uudistumista.

Yksi toimivista keinoista on nykyisen puiteohjelman ”Multi Actor Approach (MAA)” – toiminta, jossa tutkimustiedon hyödyntäjä otetaan jo tutkimusvaiheessa mukaan projektiin. Tällaisena hyödyntäjätahona voivat toimia mm. European Innovation Partnershipin (EIP) mukaiset toimintaryhmät tai muut alan toimijat. Myös yksittäiset projektit voivat toimia hyvien käytäntöjen levittäjänä. Hyviä kokemuksia on saatu mm. maatalojen omasta koetoiminnasta, jossa viljelijöiden ja tutkijoiden yhdessä perustamalla koealoilla selvitetään biotalouteen ja ravinnekierrätykseen liittyviä haasteita. Tutkitun tiedon välittäjinä sekä uuden tiedon käytäntöön viennin innostajina toimivat myös erilaiset neuvontajärjestöt ja neuvojat, joiden toimintaa sekä viestinnällisiä ja pedagogisia valmiuksia kehittämällä voidaan saada yhä enemmän viljelijöitä soveltamaan uutta tietoa. Nuorien ja aloittavien viljelijöiden koulutustason nousu voi myös osaltaan edistää tutkimustiedon hyödyntämistä

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajamaa Romanian tausta-asiakirja ja siinä esitetyt kysymykset pohjustavat epävirallisen maatalousministereiden kokouksen keskustelua, jonka aiheena ovat tutkimustyö maataloudessa, biotalous ja synergioiden löytäminen.

Tausta-asiakirjassa viitataan Euroopan komission 9. Tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman Horisontti Euroopan (HEU) – Pilari 2:een jonka budjetiksi on esitetty 10 miljardia euroa mm. maatalouteen, luonnon monimuotoisuuteen, metsätalouteen, ruokajärjestelmiin ja biopohjaisiin innovaatioihin liittyviin tutkimus- ja innovaatioprojekteihin. Tämän todetaan mahdollistavan myös maatalouteen liittyvien luonnonvarojen kokonaisvaltaisen kehittämisen. Tausta-asiakirjassa todetaan, että Euroopan maataloussektori on käännekohdassa: riittävä ja kestävä ruuantuotanto ja biomassan tuotanto biotalouden tarpeisiin on varmistettava samalla kun ilmastonmuutos luo uusia haasteita. Maataloudesta on mahdollisuus tulla biotalouden ajuri, joka tarjoaa lisää mahdollisuuksia nuorille hyvin koulutetuille ammattilaisille. Tarvitaan kuitenkin lisää tutkimusta ja innovointia ja osa jäsenmaista, etenkin Keski- ja Itä-Euroopassa, ovat vielä muista jäljessä tässä suhteessa. Tämä hidastaa biotalouden kehitystä EU-tasolla ja haittaa kansalaisten kykyä maksimoida reilun, kestävämmän ja tehokkaamman biotalouden mukanaan tuomia hyötyjä.

Puheenjohtajamaa Romania on nostanut biotalouden kehittämisen yhdeksi kärkeemoistaan ja järjesti aiheesta korkean tason konferenssin ”Agricultural Research and Innovation – a basis for the development of European agriculture, rural areas and bioeconomy” Bukarestissa 5.4.2019. Konferenssin johtopäätöksinä todettiin, että biotalous tulee olemaan tärkeässä roolissa kestävänn kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa, samalla kun se tuo mukanaan uusia tärkeitä mahdollisuuksia Euroopan maatalouden kehittämiseen. Tausta-asiakirjassa todetaan, että tuleva YMP:n strateginen

suunnittelu voi vahvistaa biotalouden toimeenpanemista sekä luoda synergioita maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen liittyvän lainsäädännön kanssa.

Tausta-asiakirjan mukaan EU:n maatalouden kohtaamat monimutkaiset haasteet kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa vaativat tutkimus- ja innovaatioyhteistyön syventämistä. Lainsäätäjien tulisi kehittää tehokkaita toimenpiteitä, jotka mahdollistavat yhteistyön ja tutkimuksen kärkihankkeiden tukemisen em. haasteisiin vastattaessa. YMP:n uudistamisessa tulisi lisätä painoarvoa myös AKIS-järjestelmän (Agricultural Knowledge and Innovation System, maatalouden tieto- ja innovointijärjestelmä) rakentamiselle. Tausta-asiakirjassa todetaan myös, että yhteiskuntaa tulisi informoida ennaltaehkäisevästi osana muutosta, jotta välttyttäisiin sellaiselta riskien välttelyltä, joka aiemmin johti tiettyjen teknologioiden poissulkemiseen mm. kasvienjalostuksen osalta. Uusien kasvienjalostustekniikoiden (New Breeding Techniques, NBT) mainitaan olevan ratkaisevassa roolissa biotalouden kehittämisprosessissa.

Monet tekijät hidastavat tutkimuksen hyödyntämistä innovaatioksi (mm. sidosryhmillä on eri käsitys ongelmasta, rahoitus, tiedonsaanti, sosiaalinen hyväksyttävyys) ja tulevien EU-säädösten tulisi kohdistua näihin tekijöihin. Tausta-asiakirja korostaa myös koulutuksen roolia biotalouden toimeenpanossa ja teknologioiden yhteiskunnallisten hyötyjen varmistamisessa, sillä biotalouden toimeenpano vaatii työntekijöiltä uusia taitoja työmarkkinoilla. EU-tasolla tutkimuksen ja innovoinnin prioriteetit liittyvät mm. vähähiilisen tuotannon kehittämiseen, terveellisiin ruokavalioihin, hiilineutraaleihin ruokajärjestelmiin ja ilmastosopeutumiseen, mutta Keski- ja Itä-Euroopan maissa haasteita on myös mm. tuotantojärjestelmien kehittämisessä sekä arvoketjujen organisoinnissa ja kehittämisessä. Näissä maissa tietyt rakenteelliset tekijät vaikuttavat toiminnan prioriteetteihin ja esimerkiksi satoihin, agro-ekologiseen tehostamiseen ja sosiaaliseen ja taloudelliseen sietokykyyn (resilience) liittyvät huolet tulisi huomioida EU-tason tutkimus- ja innovaatio-ohjelmissa.

Tausta-asiakirjan mukaan tulevan YMP:n ja Horisontti Eurooppa –ohjelman tulee osoittaa enemmän resursseja ja luoda luova ilmapiiri toimille, jotka tutkivat ja kehittävät uusia liiketoimintamalleja sekä arvoketjuja, jotka alkavat ennen maanviljelyä ja jatkuvat vielä kulutusvaiheesta eteenpäin (”beyond the fork”). Toimien tulisi sisältää innostavia kumppanuuksia ja sosiaalista innovointia uusien yhteistyömallien kautta.

Menestyksekkään yhteistyön malleja on tausta-asiakirjan mukaan jo olemassa ja synergiat biotaloudellisten strategioiden ja maaseudun kehittämisen päämäärien välillä voivat auttaa niiden toisintamisessa ja laajentamisessa. EU:n tutkimus- ja innovointipolitiikka edistävät aiheeseen liittyvää konseptuaalista tutkimusta ja uusien teknologioiden kehittämistä, mutta myös kumppanuus yksityisen sektorin kanssa (public-private partnerships) ja teollisuuden toimijoiden ja sidosryhmien osallistuminen ovat avainroolissa tehokkaiden toimintamallien kehittämisessä. Tausta-asiakirjan mukaan politiikan toimeenpanon prioriteettien tulisi turvata vastaavien instrumenttien rooli tukeakseen tutkimustulosten siirtämistä osaksi biotaloutta ja uusien taloudellisia mahdollisuuksien luomista.

Lisäksi tausta-asiakirja mainitsee EU:n jo olemassa olevat rahoitusinstrumentit (mm. Bio-based Industries Joint Undertaking BBI-JU, Euroopan Investointipankki), joita voidaan hyödyntää biotalouden mukanaan tuomien mahdollisuuksien kehittämisessä ja riskien vähentämisessä. On kuitenkin tarpeen tehdä toimia, joilla pääsyä näihin varoihin helpotetaan ja parannetaan rahoituslaitosten ymmärrystä maatalouden ja biomassan tuotannon erityisyyksistä.

Tausta-asiakirjan mukaan biotalousstrategioiden kehittäminen Keski- ja Itä-Euroopan maissa on tärkeää ja biotalouteen liittyvässä toiminnassa on vielä haasteita hallinnon suhteen, mikä heijastelee meneillään olevia muutosprosesseja näissä yhteiskunnissa. Hankkeet, kuten BioEast tai BBI-JU voivat vastata näihin haasteisiin, mutta lisää tukea politiikan kehittämiseen tarvitaan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on epävirallisen maatalousministerikokouksen keskusteluasiakirja.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto (EU-18), kirjallinen menettely 21.-22.5.2019
EU-ministerivaliokunta 27.5.2019

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 29.5.2019

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Puheenjohtajamaa Romanian tausta-asiakirja epävirallista maatalousministerikokousta varten: ”Research in agriculture and bioeconomy – Building synergies”

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

MMM/RO/EUKA Erityisasiantuntija Tuuli Orasmaa, puh. 0295 162 056,
tuuli.orasmaa@mmm.fi

MMM/RO/EUKA Korkeakouluharjoittelija Joel Järvinen, puh. 0295 162 075,
joel.jarvinen@mmm.fi

MMM/RO Maatalousneuvos Arja-Leena Kirvesniemi, puh. 0295 162 191, arja-leena.kirvesniemi@mmm.fi

MMM/RO Neuvotteleva virkamies Sirpa Karjalainen, puh. 0295 162 103,
sirpa.karjalainen@mmm.fi

MMM/tieto- ja tutkimustoimiala Neuvotteleva virkamies Elina Nikkola, puh. 029 516
2333, elina.nikkola@mmm.fi

MMM/LVO Neuvotteleva virkamies Anne Vehviläinen, puh. 0295 162 236
anne.vehvilainen@mmm.fi

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

LIITTEET

Asiasanat	jaosto maatalous- ja elintarvike (EU 18), maatalouden erityiskomitea, maatalous- ja kalastusneuvosto
Hoitaa	MMM
Tiedoksi	ALR, EUE, EVIRA, MAVI, RUOKA, SM, STM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM
